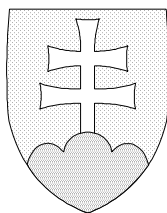

PROTIMONOPOLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ROZHODNUTIE

Číslo: 2002/DZ/2/1/237

Bratislava 11.11.2002

Protimonopolný úrad Slovenskej republiky, odbor zneužívania dominantného postavenia, v správnom konaní začatom dňa 14.5.2002 na podnet podnikateľa Mikuláša Práznovského nariadenie, Bočná 26, 940 71 Nové Zámky vo veci zneužitia dominantného postavenia podnikateľom Slovenský plynárenský priemysel, a. s., Mlynské nivy 44/a, 825 11 Bratislava

rozhodol

na základe ustanovenia § 22 ods. 1 písm. c) zákona č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 465/2002 Z. z. o skupinových výnimkách zo zákazu dohôd obmedzujúcich hospodársku súťaž a o zmene a doplnení niektorých zákonov v spojení s § 7 zákona č. 188/1994 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže v znení neskorších predpisov tak, že stanovenie obchodných podmienok podnikateľom Slovenský plynárenský priemysel, a. s., Mlynské nivy 44/a, 825 11 Bratislava v časti II odsek 1.1 Zmluvy o predaji a nákupe zemného plynu platnej odo dňa 1.11.1994, v časti II odsek 2.4 a v časti IV odsek 4.2. návrhu Zmluvy o dodávke plynu pre odberateľov kategórie maloodber zo dňa 28.2.2001, nemá povahu zneužitia dominantného postavenia na relevantnom trhu dodávky zemného plynu maloodberateľom podľa § 7 ods. 5 písm. a) zákona č. 188/1994 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže v znení neskorších predpisov.

Odôvodnenie:

Na Protimonopolnom úrade Slovenskej republiky, odbore zneužívania dominantného postavenia (ďalej len „úrad“) sa na podnet podnikateľa Mikuláša Práznovského nariadenie, so sídlom Bočná 26, 940 71 Nové Zámky (ďalej len „Mikuláš Práznovský“) dňa 14.5.2002 začalo správne konanie vo veci zneužívania dominantného postavenia podnikateľom Slovenský plynárenský priemysel, a.s., so sídlom Mlynské nivy 44/a, 825 11 Bratislava 26 (ďalej len „SPP, a.s.“) v zmysle zákona č. 136/2001 Z.z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 136/2001 Z.z.“). Po hmotnoprávnej stránke v zmysle § 44 ods. 1 zákona č. 136/2001 Z.z. právne vzťahy vzniknuté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa posudzujú podľa doterajších predpisov. Podľa predmetného podania skutková podstata priameho vynucovania neprimeraných podmienok v zmluvách sa týka obdobia pred účinnosťou zákona č. 136/2001 Z.z. a preto sa posudzuje v zmysle § 7 ods. 5 písm. a) zákona č. 188/1994 Z.z. o ochrane hospodárskej súťaže v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 188/1994 Z.z.“). Skutková podstata obmedzenia odbytu (prerušením dodávky zemného plynu) na úkor užívateľa sa týka obdobia po účinnosti zákona č. 136/2001 Z.z. a preto sa po hmotnoprávnej stránke posudzuje v zmysle § 8 ods. 2 písm. b) tohto zákona. Po procesnoprávnej stránke sa obidve časti podania posudzujú podľa zákona č. 136/2001 Z.z.

V zmysle § 2 ods. 2 zákona č. 136/2001 Z.z. úrad skúmal, či účastníci správneho konania sú podnikatelia. Navrhovateľ je podnikateľom odo dňa 2.5.1990. Podľa výpisu zo Živnostenského registra (strana č. 83/2002) sa zaoberá o.i. aj výrobou a opravou strojov a zariadení v prevádzkarni Dvorská cesta 8, Nové Zámky. Podnikateľ SPP, a.s. bol založený ako štátny podnik v roku 1988. Rozhodnutím Vlády Slovenskej republiky č. 317/2001 zo dňa 11.4.2001 o privatizácii Slovenského plynárenského priemyslu, štátny podnik bol zrušený bez likvidácie. Majetok, práva, povinnosti a záväzky štátneho podniku prešli na Fond národného majetku SR, ktorý ich dňa 1.7.2001 vložil do akciovej spoločnosti. SPP teda, ako to vyplýva z Výpisu z Obchodného registra Okresného súdu Bratislava I, oddiel: Sa, vložka č: 2749/B zo dňa 1.7.2001, je právnická osoba s právnou formou akciová spoločnosť. V predmete činnosti majú zapísané široké spektrum činností, predovšetkým je to tranzitná preprava zemného plynu, výroba, rozvod, doprava, skladovanie a dodávky vykurovacích plynov odberateľom.

Z vyššie uvedených skutočností vyplýva, že navrhovateľ aj SPP, a.s. sú podnikateľmi podľa § 2 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka v znení neskorších predpisov ako aj podľa § 3 ods. 2 zákona č. 136/2001 Z.z..

Podľa § 25 ods. 3 zákona č. 136/2001 Z.z. sú účastníkmi konania navrhovateľ a podnikatelia, o ktorých právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach ustanoveným týmto zákonom sa má rozhodnúť; účastníkmi konania sú navrhovateľ Mikuláš Práznovský a podnikateľ SPP, a.s.

Z predloženého podnetu navrhovateľa na prešetrenie zneužívania dominantného postavenia SPP, a.s. vyplynulo, že namieta voči priamemu alebo nepriamemu vynucovaniu neprimeraných podmienok v zmluvách v zmysle § 7 ods. 5 písm. a) zákona č. 188/1994 Z.z. a voči bezdôvodnému prerušeniu dodávky zemného plynu v zmysle § 8 ods. 2 písm. b)

zákona č. 136/2001 Z.z. Dňa 4.6.2002 navrhovateľ doplnil podnet, ktorý sa týkal priameho alebo nepriameho vynucovania neprimeraných podmienok v zmluvách.

Navrhovateľ v podaní uviedol právne skutočnosti týkajúce sa prerušenia dodávky zemného plynu do jeho prevádzkarne a zdokladoval následky konania podnikateľa SPP, a.s. Ďalej poukázal na protizákonnosť konania SPP, a.s. a navrhol, aby úrad uložil pokutu podnikateľovi SPP, a.s. v súlade so zákonom č. 136/2001 Z.z.

Pre posúdenie zneužívania dominantného postavenia na relevantnom trhu v zmysle § 7 ods. 5 zákona č. 188/1994 Z.z. úrad najskôr definoval relevantný trh.

Podľa ustanovenia § 7 ods. 3 zákona č. 188/1994 Z.z. relevantný trh je priestorový a časový súbeh ponuky a dopytu takých tovarov, ktoré sú na uspokojenie potrieb užívateľov zhodné alebo vzájomne zastupiteľné. Úrad v tomto prípade definoval relevantný trh z vecného hľadiska ako trh dodávky zemného plynu maloodberateľom. Z hľadiska fyzikálnych a technických charakteristík zemný plyn nie je zastupiteľný žiadnym iným tovarom. Pri vymedzení priestorového relevantného trhu úrad vychádzal z organizačnej štruktúry rozdelenia odštepných závodov SPP, a.s. na území SR. Priestorový relevantný trh je určený územím, ktoré je vymedzené na tranzit a rozvod plynu odštepného závodu Komárno, stredisko Nové Zámky.

Ďalej úrad analyzoval postavenie podnikateľa SPP, a.s. na definovanom relevantnom trhu. Úrad pri určovaní postavenia podnikateľa SPP, a.s. vzal do úvahy, že SPP, a.s. má charakter prirodzeného monopolu. Je to doslovne uvedené v § 10 ods.2 písm a) zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby. Navyiac ide o regulované odvetvie a podľa zákona č. 70/1998 Z.z. o energetike a o zmene zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 70/1998 Z.z.“) štátnu reguláciu v oblasti podnikania v energetických odvetviach vykonáva Ministerstvo hospodárstva SR a štátnu reguláciu v oblasti cien a taríf v energetických odvetviach vykonáva Ministerstvo financií SR. Právny predchodca SPP, š.p. mal do konca účinnosti zákona č. 67/1960 Zb. o výrobe, rozvoде a využití vyhrievacích plynov, t.j. do 30.6.1998 v rámci SR výhradné postavenie pri rozvoде a dodávke plynu pre maloodberateľov i veľkoodberateľov.

SPP, a.s. je jediným dodávateľom plynu v meste Nové Zámky a jediný má licenciu na rozvod plynu pre lokalitu mesta Nové Zámky. Navrhovateľ nemá možnosť získať zemný plyn z iného zdroja.

Na základe vyššie uvedených skutočností úrad dospel k názoru, že podľa § 7 ods. 1 zákona č. 188/1994 Z.z. má SPP, a.s. **dominantné postavenie** na uvedenom relevantnom trhu.

Úrad začal skúmať, či konaním podnikateľa SPP, a.s. (v tom čase štátneho podniku, ktorého právnym nástupcom sa stala akciová spoločnosť) došlo k naplneniu skutkovej podstaty zneužívania dominantného postavenia na príslušnom relevantnom trhu. Na základe zhodnotenia a analýzy získaných podkladov a informácií predložených účastníkmi správneho konania a vlastného vykonaného šetrenia úrad dospel k nasledovným záverom:

a) Úrad preveril priame alebo nepriame vynucovanie neprimeraných podmienok v zmluvách a to:

- v Zmluve o predaji a nákupe zemného plynu, kde podľa časti II odsek 1.1. sa predávajúci zaväzuje, že ak nedodá zmluvne dohodnuté množstvo zemného plynu z vlastnej viny, zaplatí kupujúcemu zmluvnú pokutu vo výške 1 % z ceny nedodaného množstva zemného plynu za obdobie, kedy nebol zemný plyn dodaný. Kupujúci pri prekročení hranice ročného odpočtového odberu zemného plynu nad 60 000 m³ (nie pri prekročení dohodnutého odberu, ako udáva navrhovateľ v podaní) zaplatí zmluvnú pokutu vo výške 50 % z celkovej zúčtovacej sumy ročnej fakturácie.

- v návrhu Zmluvy o dodávke plynu pre odberateľov kategórie maloodber (ďalej len „Zmluva o dodávke plynu“), kde podľa časti IV odsek 4.2. je dodávateľ oprávnený vyúčtovať odberateľovi pri prekročení hranice ročného odpočtového odberu plynu nad 60 000 m³ zmluvnú pokutu vo výške 50 % za každý m³ navyše odobratého plynu a bude preradený do kategórie veľkoodberateľ a podľa bodu 9.3.1. odberateľ bude dodávateľovi platiť splátky za opakované plnenie nevyfaktúrovaného ale dodávaného plynu vo výške 100 % dohodnutého ročného odberu.

- v návrhu Zmluvy o dodávke plynu, kde podľa časti II odsek 2.4. odberateľ sa zaväzuje platiť v priebehu roka mesačné splátky určené dodávateľom podľa priemernej mesačnej spotreby plynu.

Navrhovateľ uzatvoril s dodávateľom SPP, š.p. Zmluvu o predaji a nákupe zemného plynu, ktorá je platná odo dňa 1.11.1994. Neoddeliteľnou súčasťou tejto zmluvy je splátkový kalendár, ktorý sa vystavuje na obdobie 12 po sebe nasledujúcich mesiacov. Kupujúci sa zaväzuje, že počnúc podpísaním fakturačných a platobných záväzkov bude predávajúcemu platiť splátky za opakované plnenie dodávaného zemného plynu vo výške 100 % dohodnutého ročného odberu a to v termínoch a sumách uvedených v prílohe zmluvy (v splátkovom kalendári). Navrhovateľ predložené splátkové kalendáre k Zmluve o predaji a nákupe zemného plynu akceptoval do roku 2000. Splátkové kalendáre k Zmluve o dodávke plynu zo dňa 18.12.2000, zo dňa 1.2.2001 a zo dňa 12.12.2001 navrhovateľ nepotvrdil dodávateľovi a ani ich neplnil. Dňa 28.2.2001 bol navrhovateľovi doručený sprievodný list SPP, š.p., ktorého prílohou bol aj návrh Zmluvy o dodávke plynu.

Podľa vyjadrenia SPP, a.s. (spis č. 4 k bodu 5) navrhovateľ odmietol akúkoľvek komunikáciu. SPP, a.s. Ďalej uvádza, že spôsob stanovenia záloh je určený na základe požadovaného ročného odberu navrhovateľom. Tento postup je jednotný v rámci uzatvárania zmlúv s odberateľmi pre všetky odštepne závody v SPP, a.s. Výšku záloh je možné priebežne meniť a to podľa meniaceho sa charakteru a požadovanej výšky odberu navrhovateľom.

Pri analýze vynucovania neprimeraných podmienok v zmluvách sa úrad zaoberal dvoma oblasťami:

- a1) preukázaním, že došlo k vynucovaniu
- a2) posúdením, či uvedené obchodné podmienky sú neprimerané

Ad a1)

- úrad sa obrátil listom zo dňa 1.10.2002 na navrhovateľa za účelom preukázania vynucovania neprimeraných podmienok v Zmluve o predaji a nákupe zemného plynu. Úrad zistil, že táto zmluva bola doručená navrhovateľovi dňa 2.3.1995. Navrhovateľ písomný protinávrh zmluvy nepredložil, ani sa v tejto súvislosti neobrátil na súd. Splátkové kalendáre,

ktoré boli vyhotovené na každý rok ako samostatná príloha, navrhovateľ plnil. Nakoľko teda navrhovateľ nemal žiadne písomné námietky voči podmienkam, ktoré sú zakotvené v Zmluve o predaji a nákupe zemného plynu, neobrátil sa na súd v tejto súvislosti a prvýkrát sa o vynucovaní zmienil až v podnete podanom na úrad dňa 14.5.2002, úrad uvedené konanie nepovažuje za vynucovanie obchodných podmienok. Podmienky, voči ktorým navrhovateľ namietal v návrhu Zmluvy o dodávke plynu, úrad považuje za vynucovanie. Navrhovateľ totiž tento návrh nepodpísal a obrátil sa na úrad, aby uvedené podmienky prešetroval v zmysle § 7 ods. 5 písm. a) zákona č. 188/1994 Z.z.

Ad a2)

- v Zmluve o predaji a nákupe zemného plynu sa predávajúci zaväzuje, že ak nedodá zmluvne dohodnuté množstvo zemného plynu zaplatí kupujúcemu zmluvnú pokutu vo výške 1 % z ceny nedodaného množstva zemného plynu, kým kupujúci pri prekročení hranice ročného odpočtového odberu zemného plynu zaplatí zmluvnú pokutu vo výške 50 % z celkovej zúčtovacej sumy ročnej fakturácie. Takýto nepomer pre stanovenie výšky pokuty pre zmluvné strany zakladá dôvod na konštatovanie, že ide o neprimeranú podmienku.

- podľa návrhu Zmluvy o dodávke plynu dodávateľ je oprávnený vyúčtovať odberateľovi pri prekročení hranice ročného odpočtového odberu plynu nad 60 000 m³ zmluvnú pokutu vo výške 50 % za každý m³ navyše odobratého plynu a bude preradený do kategórie veľkoodberateľ. Kategórie odberateľov plynu ustanovuje Vyhláška Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 265 zo dňa 16.9.1999 (ďalej len „Vyhláška č. 265/1999“). Podľa § 5 ods. 1 predmetnej vyhlášky, odberateľom kategórie maloodberateľ je odberateľ odoberajúci plyn na podnikateľské účely s ročným odberom do 60 000 m³. Pri spotrebe zemného plynu nad 60 000 m³/rok dochádza ku zmene z kategórie maloodberateľ do kategórie stredný odberateľ. Výšku zmluvnej pokuty považuje úrad za primeranú, nakoľko oproti kategórii maloodberu dochádza k zmene ceny plynu za 1 m³ a k zmene technického vybavenia meradla na odbernom mieste.

- v návrhu Zmluvy o dodávke plynu podľa časti II odsek 2.4. odberateľ sa zaväzuje platiť v priebehu roka mesačné splátky určené dodávateľom podľa priemernej mesačnej spotreby plynu. Úrad na základe predložených podkladov zistil, že zmena oproti predchádzajúcim rozpisom v splátkovom kalendári nastala v roku 1999. Dovtedy bola určená výška záloh ako 1/12 celoročného odberu zemného plynu na každý mesiac. Od roku 1999 SPP, a.s. postupoval v zmysle § 5 ods. 4 Vyhlášky č. 265/1999, podľa ktorej odberateľ platí v priebehu roka mesačne preddavok určený podľa priemernej mesačnej spotreby plynu, ktorá reálnejšie „kopíruje“ skutočnú spotrebu plynu. Výška preddavkov na kalendárny rok 2001 je primeraná, nakoľko ako uviedol navrhovateľ, za predchádzajúce obdobie odobral zemný plyn za 74 570,60 Sk a preddavkové splátky boli stanovené za 74 400,- Sk. Odo dňa 1.2.2001 z dôvodu navýšenia ceny zemného plynu z 4,15 Sk na 4,75 Sk za 1 m³ bol splátkový kalendár upravený tak, že sumár celoročných preddavkov dosiahol 83 800,- Sk. Z vyššie uvedených dôvodov úrad považuje takúto podmienku za primeranú.

Úrad zhrnul vecnú podstatu vynucovania neprimeraných podmienok v zmluvách nasledovne:

- v Zmluve o predaji a nákupe zemného plynu výška zmluvnej pokuty stanovenej zo strany SPP, a.s. je neprimeraná, ale nebola vynútená, to znamená, že nedošlo k naplneniu skutkovej podstaty § 7 ods. 5 písm. a) zákona č. 188/1994 Z.z. V návrhu Zmluvy o dodávke plynu sú podmienky zo strany SPP, a.s. vynucované, ale nie sú neprimerané, teda takisto nedošlo k naplneniu skutkovej podstaty § 7 ods. 5 písm. a) zákona č. 188/1994 Z.z.

b) Obmedzenie odbytu przerwaniem dostawy ziemnego gazu

Úřad začal skúmať, či posúdenie skutočností, týkajúce sa tejto časti podnetu, patrí do pôsobnosti úradu. Na základe zhodnotenia a analýzy získaných podkladov a informácií z vlastného vykonaného šetrenia úrad dospel k nasledovným záverom:

Úrad dňa 9.10.2002 navrhovateľovi oznámil, že od 1.10.2002 nadobudol účinnosť zákona č. 465/2002 Z.z. o skupinových výnimkách zo zákazu dohôd obmedzujúcich súťaž a o zmene a doplnení niektorých zákonov, kde v Čl. II ods. 1 je uvedené, že § 2 zákona č. 136/2001 Z.z. sa dopĺňa odsekom (5).

Podľa predmetnej úpravy zákona sa tento zákon nevzťahuje na prípady obmedzovania súťaže (napr. zneužitie dominantného postavenia), ktorých posudzovanie patrí do pôsobnosti iného orgánu, ktorý zabezpečuje ochranu súťaže podľa osobitného predpisu.

Preskúmanie súvislostí oprávneného alebo neoprávneného prerušenia dodávky zemného plynu nepatrí do pôsobnosti úradu. V zmysle § 39 odsek 1 a odseku 8 zákona č. 70/1998 Z.z., štátny dozor nad dodržiavaním tohto zákona vykonáva Štátna energetická inšpekcia. Problematiku prerušenia dodávky zemného plynu upravuje ustanovenie § 9 ods. 1 písm. h) zákona č. 70/1998 Z.z.

Z charakteru ostatných pripomienok v podaní, v časti III, odsek 1, odsek 3, odsek 6 písm. a), odsek 7, odsek 8 a odsek 9 vyplýva, že sa týkajú ustanovenia Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka a preto posúdenie týchto skutkových podstat patrí do pôsobnosti príslušného súdu.

Úrad podľa § 33 zákona č. 136/2001 Z.z. pred vydaním rozhodnutia vo veci vyzval účastníkov konania, aby sa ústne alebo písomne vyjadrili k jeho podkladu a k spôsobu jeho zistenia, prípadne, aby navrhli jeho doplnenie. Súčasne úrad podal informáciu o záveroch prešetrovania, ku ktorým na základe jemu dostupných informácií a podkladov dospel.

Navrhovateľ ani SPP, a.s. do stanovenej lehoty sa nevyjadrili k predmetu konania a k výsledkom šetrenia, ktoré úrad vo veci vykonal.

Po zvážení všetkých uvedených skutočností a vzhľadom na zistený skutkový stav úrad rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Podľa ustanovenia § 34 ods. 1 zákona č. 136/2001 Z.z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 465/2002 Z. z. o skupinových výnimkách zo zákazu dohôd obmedzujúcich hospodársku súťaž a o zmene a doplnení niektorých zákonov proti tomuto rozhodnutiu možno podať rozklad na Protimonopolný úrad Slovenskej republiky, odbor zneužívania dominantného postavenia, Drieňová 24, 826 03 Bratislava v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia. V zmysle § 61 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní včas podaný rozklad má odkladný účinok.

Ing. Ladislav Szabó
riaditeľ odboru zneužívania dominantného postavenia

Rozhodnutie sa doručuje:

Ing. Mikuláš Práznovský, CSc.
Podnikateľ
Mikuláš Práznovský náradie
Bočná 26
940 71 Nové Zámky

Slovenský plynárenský priemysel, a.s.
Ing. Miroslav Lapuník
predseda Predstavenstva
Mlynské nivy 44/a
825 11 Bratislava 26

